

Gaisma deg, bet neviena nav mājās: pārdomas par Latvijas migrācijas politiku

Dārta Pelse

Sanda Liepiņa

Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS

Pēdējā gada laika publiskajā diskursā aktualizējušies ar imigrāciju saistīti jautājumi. Rīgas valstspilsētas pašvaldībā 2025. gada rudenī tika uzsākti reidi neregulārās migrācijas ierobežošanai, tā paša gada decembrī tika izveidota *Parlamentāras izmeklēšanas komisija par problēmām nacionālā un Eiropas Savienības līmeņa imigrācijas regulējumā un izpildinstitūciju darbā, kas izraisa trešo valstu pilsoņu masveida ieceļošanu Latvijas republikā (PIK)*, kas 2026.g. pavasarī nāca klajā ar gala [ziņojumu](#). Lai gan varam pieņemt, ka par imigrācijas ierobežošanu pozicionēts viedoklis šī brīža politiskajā diskursā ir dominējošs, tomēr jautājums tomēr raisījis nesaskaņas dažādu iesaistīto pušu starpā. Šī gada augustā [otrrreizējai caurlūkošanai atgriezts](#) jaunais Imigrācijas likumprojekts, kas izsludināts 1. septembrī un stājas spēkā 15. septembrī. [Domstarpības saistībā ar migrācijas jautājumiem novērojamas koalīcijas partneru starpā](#), norādot uz migrāciju ierobežojošu pasākumu sabalansēšanu ar tautsaimniecības vajadzībām.

Ilgstoša neizlēmība migrācijas politikā

Neizlēmība migrācijas politikas jomā redzama arī ne tika domstarpībās iesaistīto pušu starpā, bet arī no procesa viedokļa. Piemēram, 1. septembrī tika izsludināts jaunais Imigrācijas likums un tajā pašā dienā Ministru kabineta (MK) darba kārtībā [tika virzīts plāns imigrācijas ierobežošanai](#). Nevarētu apgalvot, ka politikas definēšanai un likuma pieņemšanai ir pietrūcis laika, jo 2018. gada leikšlietu ministrijas [konceptuālajā ziņojumā par imigrācijas politiku](#) norādīts, ka nepieciešams izstrādāt jaunu imigrācijas likumu. Saeimā šī likumprojekta izskatīšana tika uzsākta 2021. gadā un jaunais likums tika izsludināts 2026.g. septembrī. Tātad, astoņus gadus pēc sākotnējā konceptuālajā ziņojumā rekomendētā. Paralēli leikšlietu ministrijas vērtējumam, Ekonomikas ministrija veikusi gan [darba tirgus vidējā un ilgtermiņa prognozes](#) (pēdējās 2024.g.), gan sastādīti politikas plānošanas dokumentu projekti Cilvēkkapitāla attīstībai, kas nekad tā arī netika pieņemti. Ambīcija izstrādāt Nacionālā Cilvēkkapitāla attīstības stratēģiju identificējama Krišjāņa Kariņa valdības deklarācijā,¹ kas uz 2023. gada augustu bija izstrādes stadijā.² E. Siliņas valdības

¹ Deklarācija par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību (2022). Pieejams: <https://www.mk.gov.lv/lv/media/14490/download?attachment> 170. punkts

² Valdības rīcības plānā iekļauto pasākumu īstenošanas gaita (2023). Pieejams: <https://www.mk.gov.lv/lv/media/16773/download?attachment> 170.1. punkts

deklarācijā ietverts, ka imigrācijas politiku nepieciešams veidot atbilstoši ekonomikas izaugsmei.³ Uz 2026.g. 20. maiju, E. Siliņas valdības rīcības plāna izpildes ziņojumā norādīts, ka Cilvēkkapitāla attīstības kontekstā panākta vienošanās par pieaugušo izglītības pārvaldības modeli, kas ietverts Cilvēkkapitāla attīstības Rīcības plānā 2026.-2027. gadam ([pirms šis dokuments bija paredzēts 2025.-2027.gadam](#)). Rīcības plāna projekts atsaukts, jo tā vietā izstrādāts ziņojums “Par vienotu pārvaldību, nodrošinot pieaugušo izglītības atbalsta pasākumus cilvēkkapitāla attīstībai”, kurā imigrācijas jautājumi nav skarti vispār, tādējādi veiksmīgi izvairoties no lēmumu pieņemšanas šajā politikas jomā. Tomēr, tuvojoties vēlēšanām imigrācijas politikas jautājumi ir aktualizējušies publiskajā diskursā un politiskajā dienaskārtībā, pamatā norādot uz nepieciešamību mazinot iebrucēju skaitu, taču arī par šo jautājumu īsti nav sanācis vienoties.

“Pieņemam, bet šis neko nenozīmē”⁴ ir premjera citāts no 22. septembra MK sēdes, [izskatot informatīvo ziņojumu par PIK ziņojumā iekļauto ieteikumu īstenošanu](#). Migrācijas politikas jomā ilgstoši novērojama zināma likumsakarība – tiek rosināti migrāciju ierobežojoši pasākumi, kuri bāzēti konkrētā politiskā pozicionējumā, kas neiztur uzņēmēju, u.c. iesaistīto pušu kritiku, tādējādi rezultējoties nepieņemtos lēmumos un neesošā stratēģijā. Valsts kontroles (VK) revīzijā “Vai darba atļauju izsniegšanas sistēma Latvijā darbojas efektīvi?” viens no centrālajiem secinājumiem saistīts ar to, ka Latvijā nav stratēģijas darba tirgus vajadzībās balstīta ārvalstu darbaspēka piesaistei. Līdzīgi PROVIDUS [2025.g. decembrī aktualizētajam jautājumam par konsekvantas migrācijas politikas trūkumu](#), arī VK norāda uz skaidri definētas politikas trūkumu.

Viens no nesenākajiem piemēriem šādai notikumu gaitai ir 22. septembrī MK izskatītais PIK ziņojums par imigrācijas ierobežošanu, kurā uzskaitīts 71 pasākumus migrācijas ierobežošanai, tsk. jautājumi, kas jau skatīti nesen pieņemtajā Imigrācijas likumā, kas stājās spēkā š.g. 15. septembrī. Lai gan migrācijas jautājumi šobrīd tiek apspriesti plaši, šobrīd nav visaptveroša, datus balstīta vērtējumu jauniebrucēju ietekmi uz ekonomiku. Tā ir vērtēta salīdzinoši maz un fragmentēti. EM norāda, ka šāds izvērtējums nav veikts visaptveroši,⁵ VK ziņojumā norādīts, ka Latvijas prasības darbinieku piesaistes jomā rada apstākļus, kur darbinieki tiek norīkoti no citām valstīm, attiecīgi valsts neiekasē darbaspēka nodokļus aptuveni 5 milj. EUR apmērā. Šie aspekti liecina par saskaņotības trūkumu politikas

³ Deklarācija par Evikas Siliņas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību 2023. gada 15. septembrī (2023). Pieejams: <https://www.mk.gov.lv/lv/media/16704/download?attachment> 29. punkts.

⁴ Ministru kabineta 2026.g. 22. septembra sēde. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=6fL2B1Q0Lt4&list=PLxxK65h4EFyfkjleZFt6jWxJ6etHK3CgV&index=1> (1:47:26)

⁵ EM sniegtā informācija pēc PROVIDUS pieprasījuma

veidošanas procesā, tādējādi kavējot stratēģiska redzējuma veidošanu migrācijas politikas jomā ilgtermiņā.

Kādas izmaiņas paredz jaunais Imigrācijas likums?

Kā minēts iepriekš, Valsts prezidents š.g. [1. septembrī izsludināja jauno Imigrācijas likumu, kas stāsies spēkā 15. septembrī](#). Likuma izskatīšana Saeimā tika uzsākta 2021. gadā, un Saeimā likums tika pieņemts š.g. 20. augustā. Kopumā likumu var raksturot kā modernizāciju, iekļaujot vairākas ES līmeņa regulas un stingrāku imigrācijas regulējumu.

Uzturēšanās atļaujas

Jaunais Imigrācijas likums ietver pāreju no nacionālā līmeņa Pastāvīgo uzturēšanās atļauju (PUA) uz ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu. Šāds regulējums potenciāli ierobežos, piemēram, Ukrainas civiliedzīvotāju iespējas iegūt pastāvīgas uzturēšanās statusu Latvijā, jo likumā noteikts, ka PUA neizsniedz personām ar Pagaidu aizsardzības statusu, t.i. Ukrainas civiliedzīvotājiem. Šajā kontekstā aktuāls ir [grozījumu projekts Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumā](#), kas Ukrainas civiliedzīvotājiem dotu iespēju PUA iegūt. Citas izmaiņas saistībā ar PUA iegūšanu attiecinātas uz personām ar bēgļa statusu, kas iepriekš līdz ar bēgļa statusa iegūšanu saņēma PUA, taču pēc jaunā Imigrācijas likuma stāšanās spēkā saņems termiņuzturēšanās atļauju.

Termiņuzturēšanās atļauju (TUA) izsniedz noteiktā kārtībā. Pamatā Latvijā TUA izsniegtas Ukrainas civiliedzīvotājiem, darba ņēmējiem un studentiem. Pēc nepārtrauktas piecu gadu uzturēšanās Latvijā, ja personai ir pietiekami iztikas līdzekļi un Latviešu valoda apgūta A2 līmenī, ārzemnieks var saņemt PUA.

Stingrāki imigrācijas nosacījumi

Jaunais Imigrācijas likums ietver stingrākus nosacījumus gan uzaicinātājiem, uz kuru ielūgumu vai izsaukumu pamata tiek izsniegtas vīzas vai TUA, gan personām, kas piesakās TUA saņemšanai. Ierobežotas tiesības uzņēmumiem uzaicināt ārzemniekus, nosakot atteikumu ielūgumam, ja uzaicinātājs ir darbaspēka nodrošināšanas pakalpojuma sniedzējs, kas ir neaktīvs nodokļu maksātājs, dibināts pēdējo sešu mēnešu laikā vai Valsts ieņēmumu dienests (VID) ir konstatējis nodokļu saistību pārkāpumus. Specifiski ierobežojumi noteikti arī tiem uzņēmējiem, kas uzaicina zemas kvalifikācijas darbiniekus (9. pamatgrupas profesija, pēc profesiju klasifikatora), kur piemēroti tie paši ierobežojumi, t.i. uzņēmums ir neaktīvs nodokļu maksātājs, dibināts pēdējo sešu mēnešu laikā, vai VID ir konstatējis pārkāpumus ar saistībām nodokļu jomā.

Stingrāki nosacījumi definēti arī saistībā ar vīzu izsniegšanu. Vīzas izsniegšanu iespējams atteikt gadījumos, kad ir pamatotas šaubas par dokumentu autentiskumu, ir identificējami

riski sabiedrības veselības apdraudējumam, kā arī personai piemērots kriminālsods, vai ārzemnieks sodīts par kara noziegumu vai totalitāro režimu slavinošu simbolu publisku izmantošanu. Papildus ierobežojumi noteikti Krievijas un Baltkrievijas pilsoņiem.

Stingrāki nosacījumi noteikti arī augstskolām, kas studiju nolūkos uzaicina trešo valstu pilsoņus, kur 30% vai vairāk no augstskolas uzaicinātājiem studējošajiem iepriekšējā kalendārajā gadā saņēmuši ilgtermiņa vīzas atteikumu uz trīs gadiem. Ārzemniekiem, kas pieprasa termiņuzturēšanās atļauju studiju nolūkos, TUA izsniegšanu var atteikt, ja studijās nav sasniegts pietiekams progress, tsk. saistībā ar atskaitīšanu no studijām, tās uzsāktas vismaz divas reizes un nav sekmīgi pabeigtas, u.c. Augstskolām ir pienākums ziņot robezsardzei gadījumos, kad ārzemnieks trīs dienas nepārtraukti bez iemesla nav piedalījies studiju procesā un nav sasniedzams.

TUA izsniegšana saistībā ar ieguldījumiem

Ārzemnieks var saņemt TUA uz laiku līdz diviem gadiem, ja veicis ieguldījumu kapitālsabiedrības pamatkapitālā- 50 tūkst. EUR, ja kapitālsabiedrība nodarbina ne vairāk kā 50 darbinieku, 100 tūkst. EUR, ja kapitālsabiedrība nodarbina vairāk kā 50 darbinieku. Papildus, TUA iespējams saņemt investējot jaunuzņēmumos ar izaugsmes potenciālu, kā arī ieguldījumiem alternatīvo ieguldījumu fondā. Salīdzinot ar iepriekšējo Imigrācijas likumu, jaunajā likumā ir izņemts līdzšinējās investīciju programmas TUA iegūšanai saistībā ar ieguldījumiem nekustamajā īpašumā. TUA izsniegšana saistībā ar ieguldījumiem kļuva par diskusiju subjektu 2026.g. vasarā, [kad likumprojekts tika nodots otrreizējai caurskatīšanai](#).

Integrācijas nosacījumi

Jaunajā likumā ārzemniekiem ir noteikti integrācijas nosacījumi. Kad kopējais izsniegtu TUA kopējais termiņš ir 18 mēneši, ārzemniekam ir pienākums apgūt agrīnās integrācijas programmu, kas ietver Latvijas vēsturi un kultūru, kā arī latviešu valodas apguvi pamata līmeņa (A1) līmeņa pakāpē, ko apmaksā pats ārzemnieks. Šo pasākumu saturu un apjomu nosaka Ministru kabinets.

Cilvēkkapitāls pret migrācijas retoriku

Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centrs (*European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP)*) [2025. gada ziņojumā par Latviju](#) iezīmē darbaspēku raksturojošus rādītājus un izaicinājumus darbaspēka pieejamības kontekstā. Centrālie darbaspēku raksturojošie elementi saistāmi ar sabiedrības novecošanās izraisītu darbaspēka trūkumu dažādās kategorijās. Precīzāka Latvijas darbaspēka piedāvājuma prognozi sniedz Ekonomikas ministrijas (EM) aplēses. 2025.g. decembrī PROVIDUS norādīja uz EM darba tirgus prognozēm, kur vidējā un ilgtermiņā prognozēts pieprasījums pēc augstas kvalifikācijas profesionāļiem, taču realitātē lielākās profesiju grupas, kurās nodarbinātajiem

izsniegtas TUA, ir zemāk kvalificētas. Detalizētāk aplūkojot tieši EM izaugsmes mērķa scenāriju norādīts, ka darbaspēka resursam jāsasniedz vismaz 900 tūkst. gadā, vienlaikus demogrāfiskie procesi atstās ietekmi uz darba tirgu. Lai gan EM prognozē, ka iedzīvotāju skaits 2040. gadā varētu samazināties līdz 1,76 milj.,⁶ domnīcas LaSER pētījumā par Latvijas demogrāfisko situāciju iezīmēti vairāki scenāriji, kur zemas imigrācijas un dzimstības apstākļi var nozīmēt novecošanos sabiedrībā un stagnāciju ekonomikā.⁷ Tajā pašā laikā EM prognozē imigrācijas pieaugumu, jau 2027. gadā prognozējot pozitīvu migrācijas saldo.⁸ Migrācijas dinamika norāda uz atšķirīgu ainu, kur, piemēram, piešķirto TUA un PUA skaits

Gads	Pirmreizēji izsniegto TUA skaits kopā attiecīgajā gadā	No tām Ukrainas civiliedzīvotājiem izsniegtās TUA	Pirmreizēji izsniegto TUA īpatsvars Ukrainas civiliedzīvotājiem
2021	8041	0	0
2022	18 477	10424	56%
2023	27 266	17307	63%
2024	15 807	6783	43%
2025	15 739	6042	38%

Gads	Derīgo TUA skaits kopā attiecīgajā gadā	No tām derīgās TUA Ukrainas civiliedzīvotājiem	Derīgo TUA īpatsvars Ukrainas civiliedzīvotājiem
2021	46 572	0	0
2022	56 725	9724	17%
2023	76 735	26395	34%
2024	85 978	32365	38%
2025	81 640	30200	37%
Izmaiņas pret 2021.g.	+ 35068	+ 30200	86%

Tabulas nr. 1 un 2. Pirmreizēji izsniegtās un spēkā esošās TUA, 2021-2025. Avots: PMLP dati.

saglabājas stabils (sk. tabulas nr. 1 un 2). Pamatā skaita izmaiņas sākot ar 2022.g. saistāmas ar Ukrainas civiliedzīvotāju uzņemšanu. Uz šī pieauguma īslaicīgo raksturu norāda gan EM darba tirgus prognozēs, gan domnīca LaSER.⁹ Derīgo TUA skaita kontekstā redzams, ka

⁶ Ekonomikas ministrija (2024). Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm līdz 2040. gadam. Pieejams: <https://www.em.gov.lv/lv/media/20607/download?attachment>

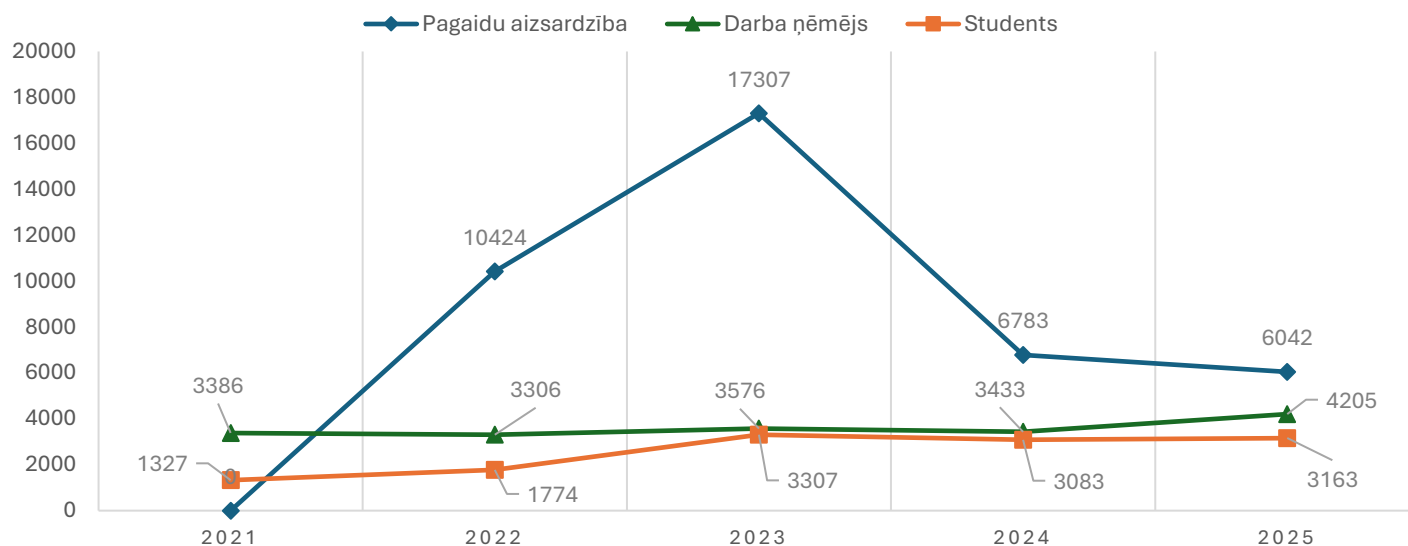
⁷ Domnīca LaSER. Vārpiņa, Z. (2026). Latvija 2040. Demogrāfiskā realitāte un nākotnes scenāriji. Pieejams: <https://domnicalaser.lv/latvija-2040-demografiska-realitate-un-nakotnes-scenariji/>

⁸ Vārpiņa, Z. (2026). Latvija 2040. Demogrāfiskā realitāte un nākotnes scenāriji. Pieejams: <https://domnicalaser.lv/latvija-2040-demografiska-realitate-un-nakotnes-scenariji/>

⁹ Turpat.

pēdējos trīs gadus vairāk nekā trešdaļa no spēkā esošajām TUA ir Ukrainas civiliedzīvotājiem. Detalizētāk apkopojot datus TUA kategorijās redzams, ka visvairāk TUA izsniegtas Pagaidu aizsardzības saņēmējiem, t.i. Ukrainas civiliedzīvotājiem, kam seko darba ņēmēji un studenti (sk. grafiku nr. 3).

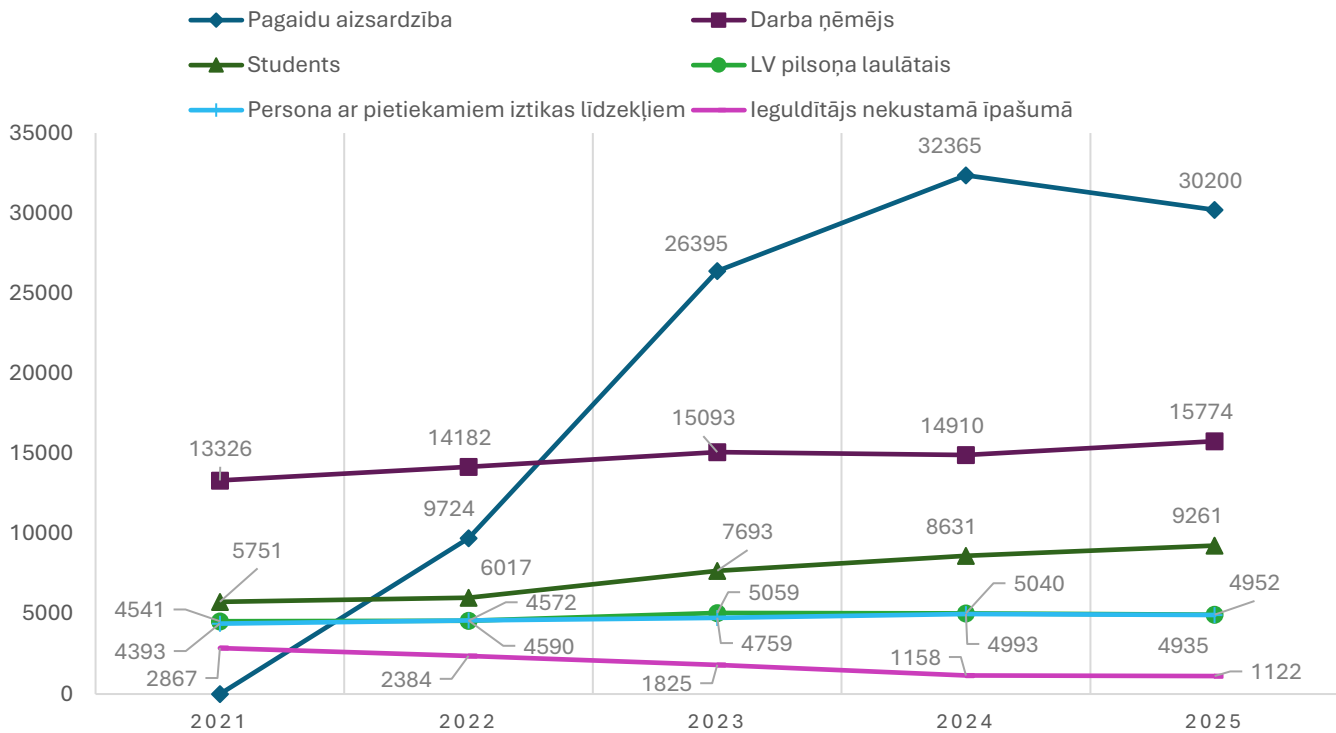
PIRMREIZĒJI IZSNIEGTĀS TUA

Grafiks nr. 3. Pirmreizēji izsniegtās TUA, 2021-2025. Avots: PMLP dati.

Derīgo TUA kontekstā (grafiks nr. 4) kategorijā ‘darba ņēmējs’ kopš 2021. gada ir 16% apmērā, kategorijā ‘students’ pieaugums vērojams 38% apmērā, kamēr kategorijā ‘ieguldītājs nekustamajā īpašumā’ samazinājums vērojams 61% apmērā. Būtiski norādīt, ka grafikā nr. 4 izvēlēti visplašāk sastopamie derīgo TUA veidi. Taču indikatīvi šie dati norāda uz imigrācijas struktūras maiņu, kur palielināties darba ņēmēju un studentu īpatsvars, kombinācijā ar nepieredzēti lielu personu skaita uzņemšanu no Ukrainas, sākot ar 2022. gadu. Tabulās nr. 1 un 2 redzami dati skaidri norāda, ka pamatā iebrucēju skaita pieaugumu sastāda Ukrainas civiliedzīvotāji.

DERĪGĀS TUA

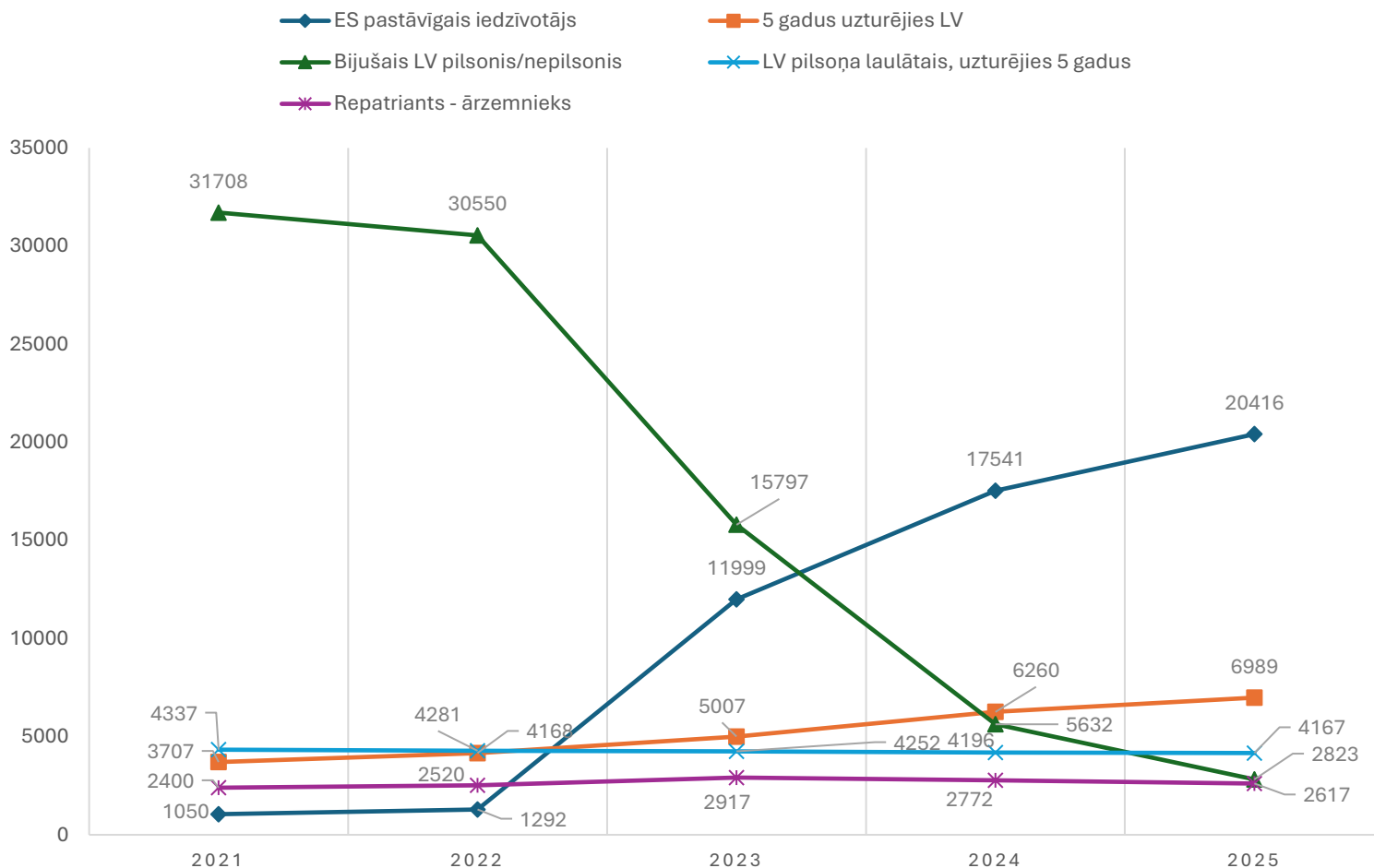

Grafiks nr. 4. Derīgās TUA, 2021-2025. Avots: PMLP dati.

Derīgo Pastāvīgās uzturēšanās atļauju (PUA) skaits arī liecina par drīzāk strukturālām izmaiņām. Derīgo PUA kontekstā vērojams samazinājums bijušo Latvijas pilsoņu/nepilsoņu kategorijās un ir pieaugums ES pastāvīgā iedzīvotāju skaita kategorijās, kas saistīts ar likuma grozījumiem, kas daļai Latvijā dzīvojošo Krievijas pilsoņu noteica prasību atjaunot PUA, iegūstot ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu, kārtojot valsts valodas pārbaudi A2 līmeni, kas nepieciešama PUA iegūšanai.¹⁰ Papildus, par 47% palielinājies to personu skaits, kas PUA saņēmušas pēc 5 gadu uzturēšanās Latvijā, šai kategorijai sastādot 15% no kopējā derīgā PUA skaita. Lai iegūtu PUA, nosacījumi skar nepārtrauktu uzturēšanos valstī un valsts valodas zināšanas vismaz A2 līmenī.

¹⁰ LETA (2025). Uzturēšanās tiesības Latvijā zaudējuši ap 500 Krievijas pilsoņi. Pieejams: <https://www.leta.lv/home/important/8C3EFC0B-6D71-4A4C-9304-8E15CA9DFC04/>

DERĪGĀS PUA

Grafiks nr. 5. Derīgās PUA, 2021-2025. Avots: PMLP dati.

Kāds ir politisko partiju piedāvājums?

Priekšvēlēšanu periodā ar migrāciju saistīti jautājumi ir guvuši zināmu popularitāti, kur virkne politisko spēku norāda uz nepieciešamību veidot *stingru, gudru, viedu, tālredzīgu, drošu* vai ar kādu citu īpašības vārdu raksturojamu migrācijas politiku, vairumā gadījumu bez skaidrām indikācijām tam, ko nozīmētu lēmumi par sliktu vai labu imigrācijai. Tāpēc izpētes nolūkos PROVIDUS apkopoja CVK mājaslapā publicētās īsās partiju programmas pieņemot, ka īsākās programmās partijas iezīmē prioritātes. Pamatā politisko partiju piedāvājums migrācijas jomā izriet no drošības jautājumiem, taču partiju piedāvājumā dominē arī ekonomiskie apsvērumi un neregulārās migrācijas novēršana, kur zināma pietāte vērojama augstu kvalificēta darbaspēka piesaistei.

Migrācijas politikas pozicionējums politisko partiju programmās¹¹

Pozicionējums	Politiskais spēks	Pamatojums
Ekonomiskie apsvērumi	SV;MMN; ZZS; AS;LPV;PRO	Fondu izveide dažādu ekonomisko vajadzību nodrošināšanai (studiju apmaksai vietējiem studentiem (SV), Wolt/Bolt pārskatīšana nodrošinot nodokļu apmaksu Latvijā (SV), PUA izsniegšanas programmas bērnu dzimstības veicināšanas fondā (LPV); UA izsniegšana uz laiku Latvijā nepieejamiem kvalificētiem speciālistiem (MMN), priekšroka kvalificētam darbaspēkam (ZZS), uzturēšanās sasaiste ar nodarbinātību, integrāciju (AS), Tālrēdzīgas un drošas migrācijas politikas veidošana ar mērķi nodrošināt cieņpilnus dzīves apstākļus Latvijas un Eiropas iedzīvotājiem (PRO).
Neregulāras migrācijas novēršana	MMN; ZZS; LPV; PRO	Plašāka armijas un Zemessardzes iesaiste robežapsardzībā (MMN); neregulāras migrācijas nepieļaušana vispārīgi (ZZS); bezprecedenta cīņa ar neregulāro migrāciju (LPV), Austrumu robežas slēgšana, atļaujot tikai izbraukšanu no valsts, imigrācijas kontroles paplašināšana (ASL); valsts

¹¹ Tabulā izmantotie partiju nosaukumi ir saīsināti. Izmantoti sekojoši saīsinājumi: *Mēs mainām noteikumus (MMN)*, *Zaļo un Zemnieku savienība (ZZS)*, *Nacionālā Apvienība (NA)*, *Latvija pirmajā vietā (LPV)*, *Jaunā konservatīvā partija (JKP)*, *Apvienotais saraksts (AS)*, *PROGRESĪVIE (PRO)*, *Austošā Saule Latvijai (ASL)*.

		robežas tehnoloģiskā un fiziskā drošība (PRO).
Visaptveroša imigrācijas ierobežošana	SV; MMN; NA; Gobzema saraksts; ASL	Augstākās izglītības sistēmas kā lētā darbaspēka ieviešanas mehānisma nepieļaušana (SV); TVP imigrācijas ierobežošana (MMN); stingrs imigrācijas regulējums, kvotu ieviešana TVP ieceļošanai, ES, NATO un OECD valstu pilsoņu izvēle piesaistē augstākajā izglītībā, netiks atbalstīti ES, lēmumi, kas noteiktu Latvijai uzņemt imigrantus (NA); lebidumi pret masveida imigrāciju, migrācijas kvotām, kas tiek uzspiestas no ārpuses (Gobzema saraksts); Veicināta TVP izceļošana no Latvijas, stingrāka UA izsniegšanas kārtība, stingrākas prasības ārvalstu studentu uzņemšanai, netiks atbalstītas ES bēgļu kvotas, citi imigrācijas veicināšanas priekšlikumi (ASL).
Integrācijas nosacījumi	AS, JKP	Uzturēšanās atļauju sasaiste ar nodarbinātību, integrāciju, latviešu valodas apguvi (AS); augstas integrācijas prasības (JKP);

Grafiks nr. 6. Politisko partiju piedāvājums migrācijas politikas veidošanai.

Avots: CVK

Kāda ir šī brīža realitāte?

Lai gan praktiski visas iesaistītās puses, sākot no politiskajām partijām, līdz EM norāda, ka Latvijai nepieciešama augstu kvalificēta darbaspēka piesaiste, dati norāda uz atšķirīgu ainu. NVA, EM un PMLP sniegtā informācija par darbaspēka nesabalansētību Latvijā norāda uz kravas auto vadītājiem (nosūtīšana pakalpojumu sniegšanai uz citām ES valstīm), būvniecības sektora un apstrādes rūpniecības darbiniekiem kā profesijām, kur vērojama plašākā darba spēka nepietiekamība. Pretstatot šo PMLP datiem par piešķirtajām tiesībām uz nodarbinātību 2025. gadā dažādās nozarēs redzams, ka sauszemes un cauruļvadu transports ir izteikti populārākā nozare tiesībām uz nodarbinātību piešķiršanai (9604), kam seko darbaspēka meklēšana un nodrošināšana ar personālu (2498), dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība (1908) un specializētie būvdarbi (1036).¹²

PMLP dati par profesijām, kurās 2025. gadā piešķirtas tiesības uz nodarbinātību norāda uz sekojošām profesijām:

- kravas automobiļa vadītājs (8218),
- palīgstrādnieks (2596),
- būvstrādnieks (1719),
- vilcējautomobiļa vadītājs (1443).¹³

Lai Latvijā nodarbinātu trešo valstu pilsoņus, NVA sniedz atzinumus trešo valstu pilsoņu piesaistei. Procedūras ietvaros darba devējam nepieciešams pamatot nepieciešamību piesaistīt TVP, vakanci publicējot NVA, kas pārbauda, vai konkrētajā vakancē nav iespējams nodarbināt vietējos iedzīvotājus. Sekojoši, NVA pieņem lēmumu par atzinuma piešķiršanu. 2025. visplašāk atzinumi trešo valstu pilsoņu piesaistei pieprasīti sekojošās profesijās:

- palīgstrādnieks (8091),
- kravas automobiļa vadītājs (5197),
- būvstrādnieks (4857),
- ceha strādnieks (1271),
- vilcējautomobiļa vadītājs (1245).¹⁴

Minētie dati par profesiju kategorijām un darba devēju pieprasīto atzinumu profesiju kategorijās iezīmē **paradoksu**, uz [ko PROVIDUS norādīja jau 2025. gada decembrī – augstu kvalificēta darbaspēka imigrāciju plānošanas dokumentos \(un partiju programmās\) un](#)

¹² Saeimas Pilsonības, migrācijas un sabiedrības saliedētības komisijas 2026.g. 20. maija sēde. NVA, PMLP, EM prezentācija. Pieejams: <https://titania.saeima.lv/livs/saeimasnotikumi.nsf/0/12C693AE68E578C8C2258DF70048EAF9?OpenDocument>

¹³ Turpat.

¹⁴ Turpat.

vidējas/zemas kvalifikācijas darbaspēka piesaisti realitātē. Arī VK [norāda](#), ka faktiskajam darba tirgus pieprasījumam nav atbilstoša virzība uz kvalificēta darbaspēka piesaisti.

Migrācijas naratīvi

Rīgas valstspilsētas pašvaldībā tika uzsākti [reidi neregulārās migrācijas izskaušanai](#). Dati par reidu rezultātiem sniegti fragmentēti, galvenokārt pašvaldības amatpersonu paziņojumu formātā, piemēram Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejā 2026. gadā [nevienā no sēdēm](#) nav skatīts jautājums par neregulārās migrācijas reidu progresu. Ziņas un aktivitāšu kopums neregulārās migrācijas ierobežošanai amatpersonu komunikācijas kontekstā ir pretrunīgs. No vienas puses pašvaldību un valsts amatpersonu komunikācijā identificējami paziņojumi par [nekontrolētu migrācijas pieaugumu, legālās migrācijas spiedienu uz galvaspilsētu un preventīvu kriminogēnās aktivitātes pasākumu mazināšanai, iesaistītajām pusēm konstatējot, ka tomēr legālā migrācija ir lielāka problēma](#). No otras puses, Valsts policijas priekšnieks Armands Ruks raidījumā “Krustpunktā” norāda, ka statistika liecina, ka kopumā noziedzības līmenis iebraucēju starpā nav pieaudzis.¹⁵ Arī pētnieciskās žurnālistikas centrs RE:Baltica norāda 2026.g. aprīlī konstatēja, ka [Latvijā jauniebraucēji tiek turēti aizdomās par 2,4 reizes retāk, nekā Latvijas pilsoņi](#). Papildus, *Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par problēmām nacionālā un Eiropas Savienības līmeņa imigrācijas regulējumā un izpildinstitūciju darbā, kas izraisa trešo valstu pilsoņu masveida ieceļošanu Latvijas Republikā (PIK)* 7. janvāra sēdē Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) priekšiece Maira Roze norādīja, ka trešo derīgo termiņuzturēšanās un pastāvīgo uzturēšanās atļauju skaits Latvijā uz 2025.g. beigām, neskaitot Ukrainas civiliedzīvotājus, kopš 2021. g. ir samazinājies.¹⁶

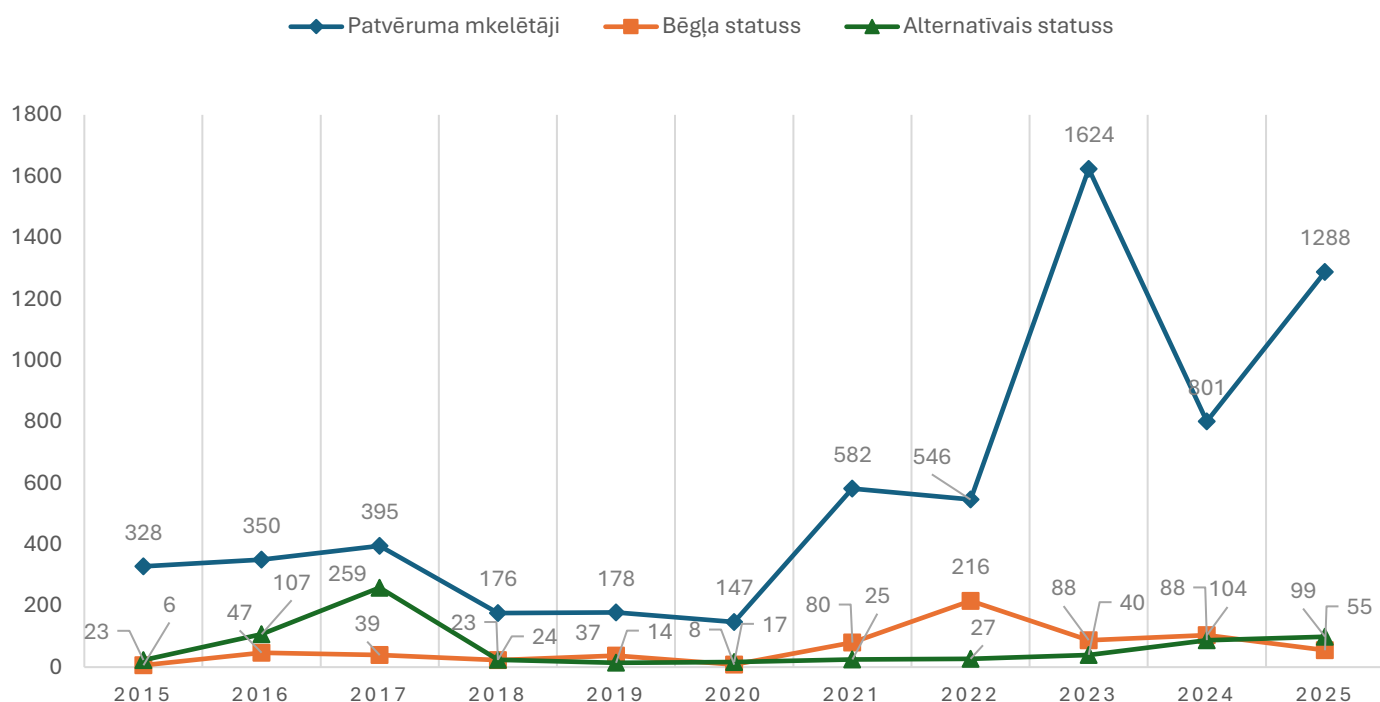
Publiskajā telpā migrācijas politikas kontekstā dominē naratīvi, kas saistīti ar noziedzību, publisko resursu ļaunprātīgu izmantošanu un nekontrolētu masveida imigrāciju. Īpaša uzmanība pievērsta neregulārās migrācijas un patvēruma jautājumiem, tāpēc būtiski aplūkot datus. Grafikā nr. 7 apkopota patvēruma dinamika. Redzams, ka kopš 2021.g. ievērojami pieaudzis patvēruma pieteikumu skaits, taču bēgļa vai alternatīvo statusu saņēmušo skaits saglabājies salīdzinoši zems, īpaši kontekstā ar kopējiem migrācijas dinamikas datiem, piemēram, izsniegto TUA skaitu. Šajā kontekstā būtiski norādīt, ka personas ar bēgļa un alternatīvo statusu ir vienas no skaitliski mazākajām iebraucēju grupām. Izskatīto patvēruma pieteikumu skaits posmā no 1998. līdz 2025. gadam ir mazāks,

¹⁵ Latvijas radio (2026). Krustpunktā izvaicājam Valsts policijas priekšnieku armandu Ruku. Pieejams: <https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/krustpunkta/krustpunkta-izvaicajam-valsts-policijas-prieksnieku-armandu-ruku.a222266/> (31:00)

¹⁶ Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par problēmām nacionālā un Eiropas Savienības līmeņa imigrācijas regulējumā un izpildinstitūciju darbā, kas izraisa trešo valstu pilsoņu masveida imigrāciju Latvijas Republikā. Pieejams: https://video.saeima.lv/saeima.lv/20260107155301_saeima.lv.4_0 (05:00)

nekā Latvijā uzņemtais Ukrainas civiliedzīvotāju skaits 2022. gadā.¹⁷ Kontekstā ar imigrācijas kontroli un tiesisko pamatu uzturēties valstī, žurnāla *Ir* apkopotie dati liecina, ka pagājušajā gadā no 62 807 pārbaudītajiem trešo valstu pilsoņiem, 47 uzsākta izraidīšanas procedūra.¹⁸

PATVĒRUMA DINAMIKA

Grafiks nr. 7. Patvēruma dinamika. Avots: PMLP dati.

Kā minēts iepriekš, mazāk vērtēti un apspriesti jautājumi, kas saistīti ar jauniebraucēju nozīmi ekonomikas attīstībā. EM vērtējumā par Ukrainas civiliedzīvotāju ietekmi uz Latvijas ekonomiku š.g. maijā norādīts, ka Ukrainas civiliedzīvotāju integrācija daļēji mazinājusi darbaspēka trūkumu un devusi ieguldījumu valsts budžetā – Ukrainas civiliedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte radījusi pozitīvu ietekmi uz Latvijas IKP, Ukrainas civiliedzīvotājiem

¹⁷ Laikā no 1998. līdz 2025. gadam patvēruma pieteikumu skaits bija 7855. Avots: PMLP (2026). Patvēruma meklētāji. Pieejams: <https://www.pmlp.gov.lv/lv/patveruma-mekletaju-statistika>

¹⁸ Žurnāls *Ir* (2026). Masu migrācija Latvijā- politiku retorika pret faktiem. Pieejams: <https://ir.lv/rubrika/tema/masu-migracija-latvija-politiku-retorika-pret-faktiem.222098>

radot pievienoto vērtību aptuveni 350-360 milj. EUR apmērā.¹⁹ Papildus, domnīcas LaSER aprēķins uz 2024.g. augstākās izglītības pakalpojumu eksporta pienesumu Latvijas ekonomikai aplēs 385,2 milj. EUR apmērā.²⁰ Arī MK 22. septembra sēdē Iekšlietu ministrs norāda, ka PIK ziņojums ir, pirmkārt, pirmais mēģinājums veidot imigrācijas politiku un, otrkārt, visaptveroša plānošanas dokumenta veidošana un stratēģijas izveide var aizņemt laiku.²¹

Šī brīža politiskais diskurss migrācijas jomā zināmā mērā ir rezultāts ilgstošai neizlēmībai šajā politikas jomā. EM virzītā Cilvēkkapitāla attīstības stratēģija ir tikai viens no gadījumiem, kurā vērojama hroniska nekoordinētība, sadarbības un komunikācijas trūkums iesaistīto pušu starpā. Konsekventas vīzijas trūkuma rezultātā vakuumu migrācijas politikas jomā pamatā aizņem vispārinājumi. Tuvojoties vēlēšanām diskursā dominē ar migrācijas kontroli, drošību un augstu kvalificēta darbaspēka piesaistes izvēle šajā politikas jomā. Taču dati liecina par pamatā vidējas/zemas kvalifikācijas profesijās nodarbinātiem jauniebraucējiem, ar pozitīvu fiskālo ietekmi un nemainīgu noziedzības līmeni jauniebraucēju starpā. Papildus jānorāda, ka nevienā no iepriekš minētajiem posmiem nav redzējuma par jauniebraucēju integrāciju. Tātad, ne tikai nevienam nav skaidrs, kāds ir migrācijas politikas ilgtermiņa mērķis (un vai tāds vispār ir), bet arī nav skaidrs kādas ir gaidas uz jauniebraucēju ilgtermiņa integrāciju Latvijas sabiedrībā.

Funded by
the European Union

PROVIDUS
DOMNICA

Raksts sastādīts projekta “Beyond Labels: reframing migration and forced displacement in Latvia, Lithuania and Poland”, ko finansē Eiropas Savienība. Par rakstā paustajiem uzskatiem un viedokļiem atbild Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS un ne vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un kultūras aģentūras (EACEA) nostāju. Ne Eiropas Savienība, ne finansējuma piešķirēja iestāde nav atbildīga par šiem uzskatiem un viedokļiem.

¹⁹ EM sniegtā informācija pēc PROVIDUS pieprasījuma.

²⁰ Auers, D., Kraulis, I., Spuriņš, U. (2025). Ārvalstu studenti Latvijā: izaugsmes avots? Pieejams: https://domnicalaser.lv/wp-content/uploads/2025/03/LASER_202502_Web.pdf

²¹ Ministru kabineta 2026.g. 22. septembra sēde. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=6fL2B1Q0Lt4&list=PLxxK65h4EFyfkjleZFt6jWxJ6etHK3CgV&index=1> (1:33:00)